



سره مقاله

کفاف کی دهد؟

به منظور تدارک داروئی با مطلوب‌ترین کیفیت و مناسبترین قیمت، جهت حصول به این هدف عالی بوده است. تغییرات بنیادی در قالب طرح ژنریک، از جمله تدابیر اساسی بود که حقانیت آن با اجرای طرح مزبور در سایر کشورهای دنیا

شک نیست که تهیه و تدارک بموقع داروهای مورد نیاز مردم بلحاظ تامین سلامت جامعه، از جمله وظائف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است و بی تردید تغییر ساختار نظام داروئی به همت دست اندرکاران ذیربط در سالهای بعد از انقلاب و ایجاد دگرگونی

به قصد تعدیل قیمت و حذف تبلیغات گمراه کننده کمپانیهای چند ملیتی به اثبات رسیده است.

امروزه سهم داروهای ژنریک در بازار جهانی بسرعت در حال رشد بوده و قیمت داروها شدیداً "به نفع مصرف کنندگان کاهش پیدا میکند". علت اصلی ارزانی دارو در ایران که نسبت آن بطور متوسط یک پنجم کشورهای غربی و یک سوم کشورهای جهان سوم است خود نتیجه بی چون و چرای اجرای نظام نوین دارویی کشور است. طی ده سال گذشته قیمت‌های جهانی دارو بطور متوسط از ایندکس صد به سیصد افزایش یافته و در واقع سه برابر رشد نموده است.

نگاهی به قیمت دارو در ایران نشان میدهد که اتخاذ تصمیمات قاطع و اعمال کنترل‌های منطقی در مملکت با وجود تورم چشمگیر در اکثر قریب به اتفاق مایحتاج عمومی، باعث گردیده که قیمت دارو در همین محدوده زمانی از ایندکس یکصد به حدود یکصد و سی تغییر یابد که در مقایسه با سایر قیمت‌ها بسیار مختصر بوده، تا جایی که می‌توان گفت دارو تغییر قیمت نداشته است. این ثبات و تاثیر ناپذیری سیستم دارویی از افزایش قیمت‌های جهانی، نشان گویایی از اقتدار و عملکرد درست و منطقی تمامی دست‌اندرکاران نظام دارویی ایران در سال‌های بعد از پیروزی انقلاب اسلامی است. اینک علیرغم استحکام وضعیت دارویی کشور خصوصاً "در مراحل پایانی جنگ تحمیلی و گذر از مشکلات و نارسائی‌های اقتصادی جامعه، متأسفانه موضوع قیمت بسیار پائین و ارزان دارو علیرغم اینکه گاهی مثبت و خداپسندانه در جهت رفاه اقشار مستضعف

و کم درآمد جامعه بوده و در این ارتباط امتیازی تعیین کننده و از نقاط قوت نظام دارویی است، ولی بعلت پیوستگی جوامع اقتصادی دنیا به یکدیگر و مشکلات کنترل ثروت در کشور، بمرور زمان پائین بودن قیمت دارو نتایج خطرناکی را بار آورده که خود تهدیدی جدی برای نظام دارویی و ایجاد بی‌ثباتی و تزلزل در عرضه صحیح دارو به بازار است. امروزه شیوه طبابت عمومی کشور و نحوه خرید آنهایی که از قدرت خرید بالایی در جامعه برخوردارند باعث گردیده که افسار کنترل مصرف دارو از هم گسیخته گردد. ارزانی قیمت دارو خود زمینه‌ساز انباشته شدن بی‌مورد غالب داروها در منازل، و لاجرم عامل کمبودهای مقطعی و بی‌مصرف شدن داروهای تاریخ گذشته و به هدر رفتن ارز کشور گردیده است.

گذشته از این - اختلاف ارزش ارزهای خارجی در بازار آزاد در مقایسه با قیمت دولتی آن سبب اصلی قاچاق دارو به کشورهای همسایه بوده و ادامه این وضع، می‌رود که در سال‌های آینده بحرانی را که طلیعه آن کاملاً "هویداست"، متجلی سازد. اگر ساختار قیمت دارو در یک برخورد منطقی مورد ارزیابی قرار نگیرد و تغییر اساسی در آن ایجاد نگردد، بطور قطع و یقین کنترل توزیع دارو با توجه به سود کم داروخانه، عملی غیر ممکن خواهد بود. در سال گذشته تلاش چشمگیر صنایع داروسازی باعث گردید که ۱۱۲/۹ میلیارد ریال دارو تداوک و توزیع گردد، که این رقم در مقایسه با فروش سال ۱۳۶۷، رقمی معادل ۲۴/۶ درصد رشد را نشان میدهد (رشد جهانی دارو ۷/۲ درصد، و رشد سالانه دارو در آسیا ۶/۳ درصد میباشد). این

موفقیت در شرایطی محقق گردیده که از کل داروهای فروخته شده، رقم ۱۰۸/۶ میلیارد ریال مربوط به داروهای تولید داخلی است (با سهم ۸۹/۴ درصد بازار و با رشد سالانه ۳۵ درصد). با این وجود، و صد افسوس که علیرغم این مسائل باید گفت: کفاف کی دهد این یاده‌ها به مستی ما؟

ارزانی قیمت دارو و اندوخته شدن ثروت در دست قشر اندکی از جامعه از یکسو و ولخرجی افسار گسیخته این قشر از سوی دیگر باعث میگردد که اولاً " بجای یک بسته دارو، چند بسته از آن خریداری شده و بی دلیل اندوخته گردد. این مسأله موجب میشود که در بسیاری مواقع داروهای تاریخ منقضی شده و عملاً " از حیز انتفاع بیفتند. ثانیاً " این توان خرید، خود بطور غیر مستقیم عوامل بازار سیاه را تشویق کرده و به نوعی تبدیل به اهرم‌های ایجاد تنگنا و کمبودهای مصنوعی میگردد. دردناکتر از آن اینکه تکمیل کننده چنین زنجیره ضعیف و آسیب پذیر، عوامل اصلی مصرف یعنی تجویز کنندگان بی‌رویه دارو در جامعه میباشند.

در این رابطه یعنی چگونگی نسخه نویسی و میزان داروی تجویز شده برای بیمار در یک نسخه، هیچ حد و مرزی متصور نیست، و جلب رضایت همکاران عزیزی که در رابطه مستقیم با تجویز دارو برای بیماران هستند به هر بهائی ایجاب میکند که بیمار زجر کشیده و دردمند را با تداخل‌های دارویی و عوارض ناخواسته به حال خود رها کنیم و بصورت تصاعدی، مشکلات درمانی کشور را که کلافی در هم بافته است تشدید نمائیم. بنابراین ناگفته پیداست که پائین بودن قیمت دارو، علیرغم امتیازات خاص خود، بایستی در

مجموعه اقتصاد کلی جامعه دیده شود. شاید لازم به توضیح نباشد که اگر در یک سیستم اقتصادی و در یک زنجیره قیمتی، کالائی قیمتش اختلاف فاحشی با سایر قیمت‌ها داشته و از سوئی کنترل‌های لازم برای در اختیار قرار گرفتن آن بین مردم وجود نداشته باشد قطعاً " تقاضای بی‌حدی ایجاد خواهد شد که تا مین آن به هیچ وجه مقدور نخواهد بود.

قیمت دارو با توجه به اینکه تمامی ارز اختصاص داده شده به آن دولتی می‌باشد، ناهماهنگی بسیار زیاد و محسوس با سایر کالاها حتی کالاهائی که در یک داروخانه در کنار دارو به بیماران عرضه میشود، دارد و این خود باعث بسیاری از نابسامانیها در بازار دارویی ایران میگردد.

سخن کوتاه اینکه چنانچه قیمت دارو مورد ارزیابی قرار نگیرد و بادی علمی به بررسی آن در مقایسه با سایر قیمت‌ها پرداخته نشود، بی شک توقع رفع معضلات دارویی با تا مین لاجد و لاتحصی دارو، سرابی است که طبیعتاً " عطش جامعه را برطرف نخواهد ساخت.

دکتر علی منتصری